„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторком** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приопсоване“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 53. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 10. АПРИЛА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

НА ЗНАЊЕ.

Јављамо нашим поштованим претплатницима, да ће наш администратор **ђока ђорђевић**, који има нарочито пуномоћство од нас, лично обићи нека места, да скупи претплату и заостале дугове. Молимо наше пријатеље да му буду на руци.

У Новом Саду 4. априла 1896.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
„ЗАСТАВЕ“.

ОВАКО СТВАР СТОЈИ!

Будимпешта, 7. априла.

Да се не би можда завели за гласовима, који се тенденциозно протурују од стране патријархових пришипетља, као да су вести о укинућу синодског решења у ствари Емилијана пл. Радића неистините — хоћу да вам јавим како ствар у правој боји и истини стоји, па да се према томе знате и равнати.

Многи се дају завести и верују, да од целе те ствари није било и да нема ништа, нарочито услед тога, што о томе „Срп. Сион“ ништа не јавља и што из кругова патријархових, протурују тенденциозне гласове, као да у двору патријарховом није још ништа о томе из Пеште стигло. Међу тим цела та ствар овако у истини стоји:

Када је влада поставила Змејановића за вршачког администратора, патријарх је у први мах мислио и хтео, да му одузме свој благослов, што му га је као мандатару дао, и Змејановић се је ломио не знајући, коме ће се царству приволети: да ли влади, или патријарху. За то је Змејановић одмах и долетео у Карловце и Нови Сад, да пита патријарха, шта да ради. А патријарх у место да му је казао да одмах иде у манастир, он га је упутио, да пита Ђур. Ђурковића за савет, па што му овај каже, то нека и уради. Змејановић је, на жалост, тако и урадио и по свој прилици да ће послушати Ђурковића, који му је, наравно саветовао, да се покори влади, ако хоће да постане владика — иначе оста вечити архимандрит. И тако је остало Змејановићу да се преломи, за ово, или за оно. Но дотле је наступило нешто друго и ново, што је целој ствари дало други ток и што је ублажило ону прваштњу патријархову енергију.

Да би било са свим јасно, за што је Бранковић одма попустио и за што није смео да одузме свој благослов, што је Змејановићу као свом мандатару дао, и за што га није смео да врати у манастир, као што се то мислило, говорило и као што је једино требао да учини; нужно је да вам кажем: да је томе узрок баш поништено синодско решење у ствари Радићевој, које је и круна санкционисала, а које влада држи у својим рукама, па да га згодно употреби, чим би јој се патријарх у ма чем одупро; и са којим је и запушила уста Георгију. Ето тога је ради одустао Георгије, да од Змејановића одузме свој благослов, и да га у манастир поврати, па сад протура гласове, као да он није никаво решење од владе добио у погледу синодског закључка о Радићу, и као да о томе ништа не зна.

Тако дакле остаје све по старом, Змејановић ће остати владин вршачки администратор са патријарховим благословом и остаће на том месту све дотле, док влада не нађе друго место, где би могла да постави на исти начин за администратора и Емилијана пл. Радића. Овде се већ говори, да влада оће да пензионира болесног темишварског владику Никанора, па да за тамошњу дијецезу постави такође администратора и то у лицу Емилијана Радића. Колико је у овоме истине не знамо, али ћемо на брзо и то сазнати. Тек и за тај свој поступак, влада ће се позивати на већ учињени случај са Змејановићевим наименовањем за администратора, против чега није на жалост ништа предузимао и урадио, ни патријарх, ни нико од позваних.

Ето тако стоји ова ствар у истини, ето то су нове замке, које се овде у Пешти плету, да се српском народу и автономији и опет притегну о врат, не би ли нас једном већ са свим задавили.

ХИЉАДУГОДИШЊИЦА И ДРЖАВА.

Коме треба хиљадугодишњица Угарске?

Тешке државне финансије, новчане неприлике, под којима хоће да изнемогне и држава и држављани подједнако; партијске страсти, које су и само „владајуће племе“ поделиле и по вери и по политичкој боји; заслепљена шовинистичка политика, која је одгурнула од државе већи део држављана, која је становништво „слободне“ државе са „најслободоумнијим“ уставом поделила на пуноправне и потпуно бесправне — све то изазвало је у држави овој такове прилике, које су свагда претеча блиске пропасти. Под тим условима држави Угарској до прославе бити не може.

Или је можда до прославе мађарском народу? Гласови, који су долазили из срца Мађарске, из делова Угарске, у којима је језгро мађарског народа, доста су пута јасно доказали, да **народу** мађарском није стало до те прославе. Доста је да споменемо само социјалистичке зборове у Вашархељу и другим чисто мађарским местима, одакле су се јасно чули гласови: Хлеба, хлеба, а не прославе, јер празан трбух не може се напунити уживањем у гледању лепих палата и богатих павиљона.

Мислимо, да није ни потребно рећи, да ми Немађари не само миленијума не требамо, него да га баш гледамо, као чин, којим се манифестује победа над нами, победа у борби, која хоће да нас лиши најсветијих човечанских права: народног имена, језика па и вере.

Када уз ово додамо још решење свију политичких опозицијових саборских странака, које су на име донеле закључак, да сви њени чланови приликом претреса о закону, којим ће се овековечити прослава, доћу у сабор у црнини и да ни једном речи не ступе у расправу, него да ћутке саслушају све и приме га — ли за то, што им није могуће против њега ништа учинити, па бар видљиво да покажу како мисле — питамо онда, а мислимо да то са правом чинимо, па за кога је онда сва та скупоцена прослава?

Држави није до ње; мађарски народ је не ће, јер му у очи беде. параде не треба; Немађари виде у њој оличену борбу против себе; саборска је опозиција овакову као што јесте, не треба, шта више она сматра њу као жалост, а не радост. Па за што је она онда?

И на ово ћемо одговорити.

Из свега што је до сада учињено, из читавога рада види се, да је она отворено наперена поглавито против Немађара у Угарској. Задатак њен је да доврши још оно, што стубови државне идеје почев од солгабирова па преко жупана све до министра унутрашњих послова с једне стране и обесних школских надзорника, па до министра просвете, с друге стране, својим мешањем у наше школе и цркве и друга права, нису учинили; а сврха јој је да засени Европу и изнесе пред њу лажну слику настраме културе и — петнаест милијуна чистих, овејаних Мађара.

Такова прослава, која слави пропаст једне половине грађана, може се свакојаким именом назвати, само не државном, како су је баш крстили.

Државни карактер њен одбијају и сами Мађари, истина из другог разлога, но главно је, да и они тврде, да је неистина е се њоме постићи жели оно, што се тврди. Сва саборска опозиција наиме одбија ову прославу и назива је погребном светковином, којом се слави надмоћ и уплив Аустрије, а никако самосталност Угарске.

Јасно је дакле, да је прослава хиљадугодишњице, дело садањих шовинистичких владиних кругова, да је она плод убилачке политике помађаривања, да је од државне светковине, учињено кортешко сретство против половине држављана. Неоспорно је дакле, да је држава увучена, да ради против својих поданика — против саме себе.

Ето колико заслепљеност може да заведе човека с права пута, ето како мађарски политичари у служби државне идеје убијају саму државу! **Правда.**

Политичке новости.

Угарска. Неке горње новине јављају за врло чудновату вест, из које излази, да ни мађарски магнати не ће присуствовати на миленијској прослави. До душе, ту се каже, као да је томе узрок то, што тобож двор на ту прославу долази са аустријским дворским особљем и достојанственицима — но биће да је други узрок томе. И магнати без сумње увиђају, да те свечаности не ће бити истинска слава сретне Угарске, него јудео-мађарска шовинистичка надри теревенка, од које још само чивутски подузимачи неке користи могу имати, па за то и оће, да се под разним изговорима из тог соса извуку.

Надаље из Пеште јављају, да ће се данас у среду, или најдаље у четвртак објавити закључци обе квотне депутације.

*

Србија. Млоги београдски листови пишу против учествовања на јудео-мађарској изложби и миленијским свечаностима и то поглавито ради тога, што ће се том приликом носити и барјак Србије, чиме се оће да означи неко историјско право Угарске на Србију. „Мале Новине“ које каде свакој влади која им плаћа, већ су и то јавиле, да је влада Новаковићева издала налог српском посланику у Бечу и српском конзулу у Пешти, да нипошто не учествују при миленијским свечаности-

---

ПОДЛИСТАК.

МАТИ СОВАЖ.

ОД ГИЈА МОПАСАНА.

I.

Нијесам био у Вирелоњу већ пет година. На позив мога пријатеља Сервала одох онамо о јесени у лов. Он је имао ту дворац, кога је дао сада обновити, јер су га Пруси били разорили.

Ја сам тај крај веома волио. То је један од оних љупких крајева свијета, који су увијек пуни дражи за око човјечје. Миле успомене на познате изворе, позната дрвета, познате долине и брежуљке, које сам у срцу свом сачувао, будиле су у мени сјећање на ону земљу, која ме је увијек одушевљавала.

Ишао сам лако као срна. Два велика ловачка пса ићаху њушећи преда мном. Сервал, око сто метара далеко од мене на десној страни, тражаше њиву, засијану дјетелином. Пролазио сам између цбуња, које граничи са шумом, када одједаред смотрих у развалинама кућу, сламом покривену.

Сјетих се при томе једне куће, коју сам видио пошљедњи пут 1869. године. Обрасла виновом лозом, кокоши пред капијом, жалосна изгледа. Шта може бити жалоснije, него видјети кућу мртву са њезиним костуром, разорену, несрећну?

Сјетих се још, да ми је једна добра жена давала пити вина, када сам једног дана послѣ тешког умора свратио унутра. Тада ми је Сервал испричао историју укућана. Оца, који је био познат као страстан ловац дивљачи, убише жандари. Син, кога сам каткад виђао, повелик, сувоњав момак, наслѣдио је исту страст од оца. Звали су их дивљима (les Sauvage).

Бјеше ли то њихово име или само надимак? Викнух Сервала. Када он дође, ја га запитах:

— Шта би од ових људи овђе?

Тада ми он исприча овај догађај.

II.

Када би рат објављен, син, коме бјеше тада 33 године, ступи у војску оставивши код куће саму матер. Старицу нијесу много жалили, јер се знало за њу, да има доста новаца.

Она, дакле, остаде сама у овој кући, која је била далеко ван села, на окрајку шуме. Она се није ничега бојала. У осталом и она је, као муж и син јој, била сурове природе. Узрастом је била висока, а у лицу сувоњава. Ријетко кад си ју могао видјети насмијану, а шалити с њом нијеси се могао. У осталом, смијех и није особина жене на селу. То је за људе. Срце у жена је тужно и жалосно, оне проводе живот мрачан и без радости. Сељак се мало провесели и нашали у крчми, али његова другарица остаје увијек строга и озбиљна изгледа. Мишићи њеног лица нијесу навикли на покрете смијеха.

Мати Соваж провођаше обично живот свој у сламном кућерку, кога брзо покри дебели снијег. У село је ишла једаред преко седмице, да добави мало хлеба и меса, затим се враћаше у свој опали стан. Када се говораше о курјацима, тада излазаше напоље са захрђалом пушком синовљевом о рамену. Чудно ју бјеше погледати! Велика, мало погнута, иде спорим корацима по снијегу, цијев од пушке помолила напоље, изнад црне капе, која јој покриваше главу и сиједу косу, коју још нико није видио.

Једног дана дођоше Пруси. Размјестише их код становника, код једног више, а код другог мање, према стању и могућности њиховој. За старицу се знале, да је богата, те јој додијелише четворицу.

Бијаху то четири снажна младића, риђе браде, плавих очију. Поред свих напора, које су поднијели у рату, добро су изгледали. И ако су били у освојеној земљи, ипак бијаху добри и милостиви. Према старици су били предусретљиви штедећи је, у колико могаху, од напора и трошкова. У јутру си их могао видјети како се умивају на извору захватајући рукама свјежу воду из истога. Ту се и опремаху. А мата Соваж би дотле готовила чорбу за њих. Могио си их видјети, гдје чисте кухињу, рибају камени под, цијепају дрва, љуште кромпир, перу рубље и свршавају све кућне послове, као што би радили четири добра сина око своје матере.

Али мисли старичине лутаху непрестано по даљини тражећи сина. Као да га гледи пред собом: велик, мршав, носа крива, очију црномањастих, великих бркова. Сваки дан би свраћала у кућу војнике и питала их:

— Знате ли, куда је отишао 23-ћи француски пук? У њему је и мој син.

Они одговараху: „Не, ко може све знати.“ Који нијесу имали своје матере појимаху њезин бол и бриге и предусретаху је с великом пажњом. Она је, у осталом, љубила своја четири непријатеља; јер сељаци и не осећају велику мржњу патриотичну; то припада само вишим класама. Нижи сталежи, који су сиромашни, а сносе највеће терете, које убијају без мјере и које су управо храна топовима, јер су многобројни, који, напошљетку подиже најгрозније невоље у рату, јер су најслабији и слабо се одупиру, — не схваћају тако ово одушевљење ратно, овај осјећај части, који дражи човјека и ове тобожње комбинације политичке, које су кадре да исцрпе за шест мјесеци снагу двије народности, победничке као и побеђеничке.

Говорило се по селу о Прусима, који су били код матере Соваж настањени:

— Ова четворица су се добро намјерили.

Једног јутра кад је старица била сама код куће, опази далеко на пољу човјека, који иде управо к њезином стану. Она га познаде. Бјеше то писмоноша, који јој преда једно писмо. Извукавши из корица своје наочари, којима се служила, кад је што шила, прочита старица ове ријечи:

„Госпођо Соваж! Ово писмо садржи тужну вијест за вас. Вашег сина Виктора убило је јуче топовско тане пресјекавши га, као што се мисли, на двије поле. Ја сам био близу њега и видио то. Кад смо се налазили раме уз раме у пуку, говорио ми је о вама и молио ме, да вам јавим одмах, ако би му се каква несрећа догодила.

„Молио ме је још да узмем његов сат и да га вама вратим, кад се рат сврши.

„Поздравља вас пријатељски

Цесер Риво,
војник 2 класе 23-ћег пука.“

Писмо бјеше писано прије три недјеље.

Старица не плакаше. Остаде непомична, тако преперажена, да још не осјећаше самоћу. Она је мислила: „Ту је њезин Виктор, који је убијен“. За тим, мало по мало потекоше јој сузе из очију и туга обузе њено срце. Мисли, страшне и тешке, долажаху јој једна за другом. Зар никад више да не грли свог доброг сина! Жандарми јој убише мужа, а

ма. Међутим плашљива напредњачка влада Ст. Новаковића, да се не би замерила својим драгим фармазонима у Пешти, побија те гласове као неистините.

И опет се говори, да ће Новаковић заједно са целим министарством отступити, одма по краљевом доласку у Београд и да ће Ђока Симић саставити нов кабинет, или из свију странака, или изван странака.

*

Русија. Цар Никола и царица примили су кнеза бугарског у подужој аудијенцији, којом приликом су му указане веома сјајне почасти. После тога био је сјајан ручак у почаст кнежеву у царском зимском дворцу, где су били присутни осим кнеза Лобанова и руских министара, скоро сви руски великодостојници, како државни тако и дворски.

Кнез Фердинанд је седео до царице а са друге стране био му је сам цар Николај II. Цар је напио прву здравицу турском султану, па онда кнезу Кобургу и престолонаследнику Борису.

Значајно је свакако оно, што је кнез Фердинанд рекао бугарској колонији, која га је при доласку у Петроград такође поздравила. Он је рекао, да је срећан што у срцу Русије чује бугарске речи. Бугарска је вели благодарна својој ослободитељки Русији, коју искрено љуби и поштује. А он је као словенски кнез особито срећан, што се може поклонити своме високом заштитнику цару руском Николају II. У том правцу пише и бугарски владин лист „Мир“, кад каже: да је Бугарску спасла милостива рука цара Николаја II. па кад кнез Кобург ту милостиву руку љуби, он тада само верно тумачи искрене осећаје целог бугарског народа и Бугарске.

Много се говори, како ће се можда још и пре крунисања у Москви, утврдити план о војничкој конференцији између Русије и Бугарске.

Милетићева седамдесетгодишњица.

Повереницима и скупљачима деоница „БРАТСТВА“.

Наш опуномоћени поверник **Ђока Ђорђевић**, посетиће нека наша места, да прими уплате за деонице српског књижевног деоничког друштва „Братства“. Молимо повереника и скупљаче као и све пријатеље, којима лежи на срцу, да се први и најглавнији задатак овог друштва: Откуп и издавање Милетићевих дела — што пре изведе, да га вредно потпомогну.

Из седнице држане, 12. (24.) марта 1896.

ПРИВРЕМЕНИ ОДБОР
СРП. КЊИЖЕВНОГ ДЕОН. ДРУШТВА
„БРАТСТВА“.

РУСКА ИЗЛОЖБА
у Нижњем Новгороду.

У Русији има два Новгорода, један је прост Новгород не далеко од Петрограда, који је некада играо велику улогу у руској историји, а други Новгород зове се нижњи, и он лежи на реци Волги. Тамо ће ето бити велика руска изложба заједно са свакогодишњим великим вашаром, сајмом. Крунисање младог цара биће у мају месецу а после крунисања отвориће се и свеопшта руска изложба. Нижњи Новгород је велики трговачки град, из далека се он сав црвени, јер трговци неће своје куће да окрече, или из економије, или да покажу, да су им здања из камена и цигаља.

Дивно је погледати на Волгу град за време вашара у летње време. Пароброда сијасет као да је мали Цариград. И место је лепо. Научењак Пипин писао је некада, да је путовање по Волзи још мало описано, и да је она достојна „кисти художника“.

Да Славјани имају више животне снаге и славјанске свести у себи, они се не би устезали, а да не посете изложбу велике славјанске државе. Ал душмани славјански тако су развикали и на клизав пут потиснули све што је славјанско, да је славјанином бити и признати се, равносилно постало са државним издајством. То лукаво подметање чини се отимично, само да славјанска племена остају слабо прће, које се може крхати и савити како се хоће.

Но то хотимично подметање не може оправдати славјанску слабост, и кукавичлук слабих, иначе могу доћи до положаја, да и кад кину да им се и то у издајство урачуна

Живот је борба, и сваки мање више разборит човек, треба да иде до краја својих природних и узакоњених права, а хале нек дижу хајку до неба, до пакла...

Nur der verdünt sich freicheit wie das leben, der täglich sie erobern muss. Das ist der weisheit letzter schluss. То је последња реч мудрости, говори велики Шваба, устима Фауста. Српска реч то исто каже, али само мало друкчије: јер слободе тамо није, где се бојеи не добије. И ми ћемо ове године у Н. Н. па и даље ако бог да и срећа сибирска. До виђења.

Омск, бр. 309. Садовая, Сибир.

Јечинац.

Српске општине у Барањи *)

Срце ми зебе кад помислим о горњем наслову, да изнесем пред ширу публику какво је јадно стање администрација и манипулација новца у српским општинама у Барањи, а тога ће бити и у другом делу будимске дијецезе.

Знамо, и оправдан је сваки напредак Српства у Барањи, када се морално и материјално стање узајамно развија. Шта више, као да материјални напредак Барањца с једне стране већма снажи, јер њим би могао жртвовати и на душевну храну кад у последње време туђин хоће и по мало српске свести у општини, цркви и школи да утамани и збрише с лица земље. Намера ми је овде да о напретку и бољитку коју више рекнем а да подстакнем и другога на размишљање, да са правдом и истином у Барањи постигне на законитом темељу сваки ред у срп. општинама.

„Застава“ је између остали, мимогред рекла за истрагу преко срп. општина у Мохачу. У последње време изашла је та „Панама“ на јавност и у једном другом српском листу.

Како дописник нариче над стенама Јерусалимским и ми ћемо рећи свој суд.

У кратком изводу дописник говори: „Скупштинске седнице не објављују се претходно у цркви; чланови се позивају по црквењаку усмено а не списком дневних предмета. Општинска администрација једном речи неправилна и неуредна: записници се не воде у току седнице, него се после састављају (па записник се може и у идућој седници оверовити) не подписује сав одбор но председник и перовођа (то баш не би био криминал кад имаде и такови записника у многим местима, који не садрже имена присутни чланова, него бројем а то се даде по закону опоменути на ред; за чега онда прота прави визитацију сваке године?!)

Општина нема писмохране, благајне сви на односеће списе налазе се без надзора у стану председника Ј. Стајевића (но па кад нема за то згодна места и спреме ето ни у цркви, онда ваљда у стану дописника, а председник нека одговара?)

Срп. општина у Мохачу по рачуну од 1894. г. има у обвезницама 6417 фор. и 251 ф. 65 н. готова новца, осим тога 25 л. оранице, 7 л. пашњака, 20 л. ливаде и др. Стари списи казују да су неки покојни становници мохачки (сад им се незна имена) оставили црквену закладу за спомен у цркви 1800 ф. Матија Деспић поруком од 1854 оставио у некретнинама цркви вредност од 7000 фор. да се украси иконостас и оснује заклада за „спомен“ у цркви (ово је уживала удовица до 1872). Софија Деметровић оставила је закладу 200 фор. за оправљање капеле у гробљу и 185 ф. на ограду гробља. Свега дакле 9185 ф, а осталим закладама не могу се конци поватати.

На обвезнице издавао зајам, тако рећи, самовласно председник Ј. Стајевић на просто по усменом договору са неким члановима на осигурање „јемца“ један за другога ближи и милији (гле мај, можда и дописнику требало јефтиног зајма а није добио, те хоће овим путем да изложи своју кивњу.) Како је мохачка општина о том са председником Ј. С. руковала, доста да су пре 20 година без обзира на одређену цел заклада, грунтовно спровели као: иметак срп. прав. општине. Једино ваљда из сујете председник истакао закладу „браће Стајевића“ 400 фор. (лепо дописниче, ал разумеш ли и оног родољуба, што ти уз колено седи са јединственим статутом!)

Мохачка општина је са својим председником располагала са закладама на своју корист и оштетила фондове за 20 год. по 4 проц. са 7398 ф. прихода.

Године 1893. имала је општина у местној штедионици 3717 ф. улога по 4 проц. па је на исти узела зајма 3300 ф. по 8 проц. те општини нанешена, диференцијом, годишња штета у каматама 132 фор., а председник те штедионице опет Ј. Стајевић.

Тако дописник нариче и колико му одобравам, што се интересира за ред у Мохачкој срп. општини, толико му замерам, што је пређутао остале општине у Барањи, и већ је тиме показао своје партизанство, да некога окаља и оцрни пред јавним мњењем, (јер иду нови саб. избори?). Да се не зна из чије кујне излази ми би рекли, да објективно суди са „автономног-правног“ гледишта, ал онако пише, да иоле свестан Србин познаје, кога је хтео да узвиси као „родољуба“.

Сам дописник пређутао је повод истраге о ком и врапци знају, па кад се хоће истина и правда треба рећи: што је право и Богу је драго. С тога „Застава“ као нар. пријатељ за напредак и бољитак народни даће савета, јер она кади истини и правди.

Повод истраге је дао бивши арх. протопресв. мохачког Р. Андрић, кад је дошао у последње време (пред свој избор) у колизију са председником Ј. Стајевићем, особито кад је знао, да ће отпутовати из Мохача, јавио је адм. одбору (1894.) да поведе истрагу преко мохачке срп. црквене општине, и тиме се показао „пишман“ и нетолерантан, што је пређутао своју општину у Херцег Сањошу, којој фали до 8 година црквени рачуна, као и многе друге општине у Барањи, а спомена вредно забележити Батосек са 12 година где се не зна рачуна, ко пије а ко плаћа.

Кад је тако трула срп. општина у Мохачу, где је „интелигенција“, „родољуби“, да ли би се дало заводити у лавиринт срп. општине у Шиклушу извидити и похвалити „светло“ стање фундација, као и по свима другим местима: да ли се тако прецизно и по закону води администрација и манипулација новца, која се приписује у грех мохачкој срп. општини (са свим оправдано) па се жели успоставити ред на законитом темељу у свакоме погледу. У последње време истиче се незаконити поступак Липовске општине, што је до три хиљаде форинти невино потрошено, а чини ми се, и до 500 фор. дуга направљено, без питања и одобрења власти. Србину ништа не помаже ако је председник поп-Урош добио какви укор, то нама није знато, њега се тиче та препорука ако жели бити кандидат за будимског проту, иначе би се знало, да је тај господин за тај поступак каквом глобом кажњен (о том милом пријатељу дописник ћути).

Оправданост ови речи није нужно доказивати, парох још као председник бди над свом општином и одговоран је власти за сваки незаконит поступак у општини, који мора одма пријавити, или сам по могућству исправити и упутити верно стадо на ред и закон.

У Бану су неки самовољни чланови плаћали, а то жели и дописник господи мохачкој и то главне кривце, сиротиња ваљда није крива, што су је завели њени представници.

Још овде споменути морам, можда ће неко рећи, да на тај начин не би нико хтео бити члан општински. На ово примећујем: почетак је сваки тежак, а томе може власт доскочити уредовним путем, све се може ако се хоће, да н. пр. по исказу црквене вересије, која се сваке године са имеником дужника рачуну прилаже и приложити има, ако се иста немарно уплаћује, строго опоменути општину, нека се нико не нађе увређеним, да ће у другом случају сама власт, без опомене, преко политичне власти ма и оврхом од немарни платиша дати утерати дуг. Има ти више примера,..

Како свако добро знаде, када је платива меница у штедионици и брине се за исплату, а за цркве ни новац девета брига. Не, браћо, поштење је претежније од злата. Ако би се тако у сличним примерима поступало, подчињени органи имали би страха божјег, па би знали, да то виша власт захтева и не би кривили: председника и другога, који их бесплатно служи, да их он тужи за исплату дугова. Па боме неки се плаше, да им не ће дужници какву штету нанети.

То се збивало за време проте Р. Андрића, који је ту тајну пре десетак година знао, јер по кр. рескрипту приликом црквене визитације прегледао све записнике и списе, упознао сваку душу, па гле и сам се прота подписивао за „добро пронађено“ и виша власт то све одобрила; по томе и прота Андрић сноси исту кривицу као бивши адм. парох мохачки са целом општином заједно, јер кад је хтео са себе ђагу скинути, требао је то одма више

*) Доносимо овај допис из Барање, како би се у овој ствари, до истине доћи могло, не узимајући положаја према њој, пошто нам прилике нису довољно познате.

Ур. „Заст.“

Пруси сина... Овога ја тане топовско пресјекло на двије поле. Чињаше јој се као да гледа пред собом дјело, дјело ужасно: главу гдје пада, очи отворене. Као да га гледи, гдје гризе своје велике бркове, што је радио обично када је ражљућен.

Шта би с његовим тијелом послије? Кад би јој само повратили сина, као што јој повратише мужа са куглом на сред чела?

Наједаред чу њеки глас. Бијаху то Пруси, који се враћаху из села. Она сакри брзо писмо у шпаг те их дочека мирно, са обичним својим изгледом убрисавши најприје добро очи од суза.

Они иђаху весело и ношаху лијепог питомог зеца дајући знак старици, како ће то бити добар доручак.

Старица пође да спреми доручак; али кад је требало убити зеца, срце њезино не могаше тога поднијети, и ако то не бјеше први. Један од војника учини то једним ударом песнице иза ушију.

Животиња остане на мјесту мртва. Она сада огули кожу тако, да остаде крваво месо. Чим угледа и додирну рукама крв, која је још била млака, и осјети да сад постаје хладна и усирава се, уздрхта у цијелом тијелу; чињаше јој се као да гледа свог сина, пресјеченог на двоје.

Сјела је за сто с Прусима, али од јела не могаше ништа окусити. Они поједоше зеца и не мислећи на њу. Она их посматраше са стране, не говорећи ништа, а у себи премишљаше о нечем. По лицу јој нијеси могао ништа примијетити, те ни они не слућаху ништа.

Наједаред проговори она: „Ја још не знам ваша имена, а скоро ће мјесец дана бити како смо заједно“. Они разумеше, и ако тешко, шта она хоће, и рекоше своја имена. Но њој није било то доста; узе комадић хартије и напише на исту њихова имена с адресом њихове фамилије, па метнувши наочаре на свој велики нос, посматраше дуго ту хартију; послје тога савије хартију и остави ју у шпаг преко писма, које јој је јављало смрт сина.

Кад се сврши доручак рече људима:

— Ја идем да спремим за вас, гдје ће те спавати.

И она оде да донесе сијена на таван, гдје они спаваху.

Они се чућаху овом послу, али кад им разјасни, да то за то ради, да би им било топлије, они јој помагаху. Наслагаше нарашке сијена до сламног крова, те тако начинише од тавана као њеку собу са четири зида, топлу и мирисом испуњену, где им је било угодно спавати.

За вријеме ручка један од њих узнемири се кад видје, да мати Соваж још ништа није јела. Она их увјераваше, да је имала грчеве. За тим им наложи добру ватру, те се огријаше и попеше се у свој стан преко љестава, којима се служаху свако вече.

Чим се врата на тавану затворише, старица уклони љестве, затим отвори мирно кућна врата и оде да донесе њеколико нарашака сијена, којим напуни кухињу. Она иђаше босонога по снијегу тако полагано, да се није могло ништа чути. Од времена на вријеме прислушкиваше јасно и неједнако хркање војника, који спаваху.

Кад је мислила, да су довољне њезине спреме, баци један нарашак сијена у ватру, и кад се овај запали, она га растрви по другима и онда изиђе напоље те посматраше.

Јака свијетлост расвијетли за њеколико тренутака цијелу унутрашњост куће, која се претвори у једну горостасну пећ, из које куљаше на уске прозоре пламен, који бацаше јасну свијетлост по свијету,

С врха куће чу се један узвик, који се претвори у гомилу људских урлика, апела, који срце раздиру. Затим врата од тавана падоше доље, а нихор ватре продре на таван и провали сламни кров, те се попе у ваздух као грдни пламен бакље. Цијела кућа изгоре.

Не чујаше се више ништа изнутра до праскање ватре, пуцање зидова, рушење греда. Кров се наједаред сруши и горући скелет куће просте у ваздух усред облака од дима велику множину варница.

Поље, бијело, ватром освијетљено, изгледаше као марама са сребром црвено бојадисана.

Једно звоно у даљини поче да звони.

Старица Соваж остаде непомична пред разореном кућом, оружана пушком свога сина, пазећи да не би који од људи, који су били у кући, утекао.

Кад видје, да је свему крај, баци оружје у ватру. Пуцањ пушке одјекну кроз ваздух.

Дођоше људи, сељани, Пруси.

Нађоше жену, гдје сједи на једном пању мирна и задовољна.

Један њемачки официр, који говораше врло добро француски, запита ју:

— Гдје су ваши војници?

Она пружи своју суву руку према развалини, црвеној још од пожара, који се гасаше, и одговори јаким гласом:

— Тамо су унутра!

Скупише се око ње. Прус запита даље:

— Како се догодила ватра?

Она рече:

— Ја сам је запалила.

Нијесу јој вјеровали. Мислили су, да ју је толика несрећа изненада учинила лудом. Тада она исприча свијету, који се око ње скупио, све по реду: како јој дође писмо па све до посљедњег узвика људи, који су заједно с кућом изгорели. Није заборавила ни најмању појединост, како је осјећала и шта је радила.

Када сврши, извуче из шпага два комада хартије и, да би их распознала још при посљедњој свјетлости од ватре, узе наочаре, те рече показујући једну хартију: „Ево, ово је смрт Викторова“.

А пруживши другу она додаде показујући на развалине: „Ево, ово су њихова имена и адресе њихових родитеља, да им се може писати“. Затим пружи официру бијелу хартију и настави:

— Писаћете како се ово догодило и казаћете њиховим родитељима, да је то учинила Викторија Симон, Соваж! Немојте заборавити.

Официр изда заповијест на њемачком језику, да ју ухвате. Заповијест би извршена и старицу бацише уза зид њене куће, који је још топал био. За тим дванаест људи стадоше на двадесет метара пред њом. Она се не маче с мјеста. Била је опкољена. Она очекиваше мирно судбину.

Заповијест одјекне. За њом се чу одмах пуцање. Један пуцањ касније послије свију других одјекну.

Старица се не диже више. Сруши се као да јој ко ноге одсијече.

Официр приђе ближе. Она бијаше скоро пресјечена на двоје а у руци, грчевито стиснутој, држаше своје крвљу попрскано писмо.

*

Размишљао сам дуго о матерама она четири младића, што су изгорели унутра, и о великом јунаштву ове друге матере, што је убијена под зидом своје куће.

Подигох и узех један мали камен још црн од ватре.

С француског превео —ор—, —ор—

власти јавити, а не с њима заједно суделовати у неправилним и неуредним пословима.

Како дописник показује своју ћуд види се и из овога, што штипа сиромаха учитеља (Боже шта му је он скривио), боде му очи, што је уча добијао редовно плату из фундација (председникова кривља) а све тобож да омили народу. Та сваки поштен Србин види, да дописнику из Мохача није то мило, он ваљда жели, да уча седи гладан, па можда, и у хладној соби. Тако си показао свој ћеф у „Бранику“ и дуго се борио са датираним дописом о „св. Сави“, а одлучио после два месеца да угледа света у јавности. Дало би се опростити, да си се мануо ћорава посла, ал у хатар истине морам рећи, да је из родољубља твој допис поплавио по Барањи, да се чита, ал Господ ће истребити усне које обмањују свет. Милост и истину љуби Господ, па не осуђуј да будеш осуђен, јер каквом мером мериш онаком ће ти се вратити. Зар не? На једном месту дописа се вели и ово: „С автономног-правног гледишта одговоран је одбор, за тим скупштина па тек онда цела општина као морално тело. Како за 20 година од чланова тих органа нико се против те манипулације оградио није, а имао је пачина и права — одговорни су сви солидарно.“

Из тога излази логичан закључак да је и дописник бар као „морално тело“ имао „начина и права“ свакој злоупотреби на пут стати и јавити вишој власти и пре проте Андрића (који је у тој тајни суделовао) тиме би одговорио савести и не би се толико разметао у допису и правдао законска наређења, кад и сам сносиш кривицу. Иш не праши! Опет ваљда не ћеш рећи дописниче, да си се пре 6 месеци доселио у Мохач, то ти се не може у правду уписати, јер из целог опширног дописа излази, да је мајстору била позната ствар, ал су требали „ближи милији“.

Дописник наваља свашта, чисто у зубе ставља изасланику (Ј. Јагићу) да се вуци не сете, а на крају се нада од енергије епарх. власти: „да ће у првом реду разрешити што пре од даљег фунгирања и садањи одбор и скупштину као непоуздане и нехатне органе, на њих сваку одговорност и накнаду сваке штете изрећи, привр. екзек. одбор именовати (ала знаш, теби за вољу, да кројиш капу) који ће све те ствари у прописани ред довести“...

За правду имам додати моје давно мњење: Сви они Срби који су гласали за јединствени статут (Ј. Јагић) и за црквени брак (Ј. Стајевић) изгубили су „црквену свест“ и то са „автономног-правног“ гледишта, кад тако и св. Синод умудрен духом светим суди др. Е. пл. Радићу.

Ј. Јагић и Ј. Стајевић су владиновци ал у једном месту, те се надмећу који боље да се удвори... и незнам, да ли се стиде говору родољубља Е. Думче (заступник из будим. округа) на конференцији Срба код Банфија (иначе са Ј. Стајевићем влада Бог Харгократес) како се позива на последњи срп сабор 1892. и његово гласање против јединственог статута? Тога Србина и његов искрен дар српској школи (300 фор. за 10 год.) није нужно истицати, не иште хвале, нека дела говоре, а са празним обећањима из сујете веће и не треба обмањивати народ за гласове. Истина, можемо бити различити начела, ал тамо где прети опасност Српству, онде са автономног-правног“ гледишта, нека смо сви сложни подићи глас у одбрану срп. светиња (Многи се на последњој конференцији Срба тргао натраг) — та ми желимо поштено Српство. Пошто су нови саборски избори на прагу, неко се љуто ћара ако мисли заслепити очи Барањцима, јер што се није знало, сада је јавна тајна, да су ова два саборска посланика (Ј. Ј., Ј. С.) обрали бостан.

Нешто сам се удалио од ствари, ал и ово је нужно забележити да се означе сплетке, како се куха попара у Мохачкој општини па и по селима, те Барањци нека буду на опрезу.

Да завршим и по могућству пружим мелема, да за исход ове ствари што боље и трезвеније приступи раду, како од горе, тако и од доле, за савесно испуњавање дужности, да се свима передима и злоупотребама на пут стане.

Лепо је говорити о црквеним фундацијама ма које врсте (по закону и треба оделито водити рачун) ал треба и такове месне фондове стварати, који би били од помоћи у плаћању парохијала и други општ. издатака н. пр. на школе (слично у општини мајшкој за време ваљана председника М. Љубојевића). Иду све тежа времена, економно стање све горе, с тога где се даде треба и очувати „лепе крајцаре српске“ и не допустити појединцима да раде како они хоће, јест, ал с главе риба смрди. Будимска дијецеза била је дуго удова а и за време покојног владике Арсенија, слабо се радило о бољитку, јер клица нереда у мохачким неким општинама води свој почетак пре 20 година. Нови владика који је истом преузео звање окупиран је многим пословима и треба доста времена док уреди запуштено стање подчињених органа; не може то сам ни учинити, ако му ми не будемо на руци у оној мери, која се законом од нас захтева. Овим расправама и тужбама не ћемо никакну услугу учинити, томе се може непријатељ радовати, наш нови владика све то добро зна, изникао је из народа, и у старости дочекао, да својим искуствима буде нама од помоћи, ал како?

Новом владици потребни су искрени саветници у конзисторији и одборима, а протопресвитери који инспирирају општине, цркве и школе са одговорношћу позвати, да са својим саветом упуте на закон подчињене органе; особито је потребан ваљан и стручан рачуно-ревизор, који би на законитом темељу уредио администрацију и манипулацију новца у срп. општинама по штампаним обрасцима. По стању благајне знао би се напредак и воља подчињени органа како извршују закон. наређења себи у корист.

Јест, по материјалном стању знала би се наша морална моћ, за коју би у првом реду позвани били свештеници и нар. учитељи, који се примају из родољубља (и онако негде добијају награду) перовођства и рачуновођства, па да видимо, шта добра воља може учинити. Наш народ није тако непослушан, ал му треба искрени пријатеља, који би милом, негде и силом закона извели на прави пут.

Они што довикују, да наш народ није зрео за автономију — варају се. У вароши интелигенција нека својски прионе, да разуме и испуњава закон, а по селима свештеници и учитељи, нека и овде покажусвоју способност.

Пишући ове ретке, желим, да се у будимској дијецези дође до реда и закона и: измери једнако да је миран свако!

Штиљан.

ДОПИСИ.

Панчево, 18. априла. Ово дана одржана је наша редовна скупштина општинскога већа под председништвом великог жупана, до подне. Између пречих предмета који су на дневном реду били, дошла је реч и о бандерији, да варош о своме трошку опреми три ироша из Арпадова доба, који ће моћ, славу и величину страном свету показивати, у срми и драгоме камењу, како сретна Угарска после 1000 година изгледа. Наравно ово је само био миг од горе — а патриотизам ће већ своје учинити, да се тај предлог помоћу чиновника и оне половине нашега већа, која је себи за задатак ставила das die Patriotisch gesint sind, и они се са тим патриотизмом свуда размећу све донде, докле патриотизам не куцне на њихова врата. Тако су о томе патриотизму о бандерији овдашња 2 листа „Hátarer Donau“ и „Temes Bote“, недељама са из Пеште послатим чланцима, своју публику што-но реч, малтретирали, особито велики преписивач, уредник „Банатске Поште“.

Кад је тај предмет дошао на дневни ред, устане један говорник Србин и рече: Са обзиром на траљаво новчано стање наше муниципије, требало би ту своту путем субскрипције од грађанства скупити, да не би тим издатком варошку благајну теретили. На које ће др. Св. Касапиновић приметити: Wen Patriotismus keine leere frase ist so werden wir den Betrag zwischen uns sameln.

Ту је требало бити па видети физиономију der Patriotisch gesinten deutschen, да се и сам велики жупан горко насмејао. Табак пође курзирати, а главе наших патриота добиле су вид, као Ноје кад главу у песак тури — жупан се смеши, надкапетан оби ноге и дући са табаком, час будећи Gustava Graffa, час др. Пацла, час Redacteura Kamera den die grosen Patrioten haben gar nichts oder einen Pfiferling gezeuchnet, од српске стране смех, јер је свега 830 фор. прибележено а у тој своти има на сваки начин већа половина од непатриотичних Срба. Жупану се смучило, те је после подне отишао у Бечкерек — а при гласању да се бандерија о варошком трошку оправи, ту су наши патриоти maulmacher на сва уста се дерали са својим облигатним: прима се. И тако ће одавде ићи бандерија од три сокола. 1-ви прапраунук Чарнојевића, са именом Асенор. 2-ги др. Пантелеон Тодоровић Hazafich. 3-ћи Милашевић, краљев. надодветник; и тако треба у Будимпешти једном они да прогледе, који до сада вида имали нису, über Ihre anhänger на јаслима.

„Mars“.

Књижевност и уметност.

„Арбанас игра под оружјем“. Слика Павла Јовановића. На уметничкој изложби у Бечу, изложио је и српски чувени сликар Павле Јовановић горе наведену слику. И ако његова слика не спада међу најлепше радове ове изложбе, опет за то на њојзи имаде у обиљу лепота. Врло интересантан је сам мотив те слике, изврстан је њен цртеж а бриљантан је и њен колорит.

На тој слици представио нам је сликар крупна и снажна Арбанаса, како скаче преко два ханџара. Арбанас је управо дигао изнад своје главе она два оштра ханџара, како ће их кашње доле спустити и њих прескочити. Иза Арбанаса, с лева гледаоцу, налазе се два свирача. Један удара у шаркију а други у даире. Својом свирком сигурно веселе играча, који је јако заузет са својом живом игром. Поред свирача стао неки млади Арбанас, па дигао пуну чашу руменике и хоће да је испије у здравље играчево. Са десне стране од гледаоца стоје други шест Арбанаса, у лепом народном оделу и посматрају играча. Сваки је од њих до зуба наоружан са ханџарима, јатаганима, џевердарима и другим шишанама. Сви са уживањем посматрају играча и на свачијем лицу уметник је врло природно изразио њихово задовољство. У опште, све су особе врло лепо насликане, али и све су врло живахне и природне у изразу. Детаљи у лепом арбанашком оделу и њиховом оружју, изведена су са неком необичном тачношћу.

По моме мишљењу овај рад Павла Јовановића, спада у ред оних његових слика, у којима нам се он више представља као сликар, него као приповедач неких догађаја. Мени су се бар увек више допадале његове слике (које сам ја видео само у репродукцији), на којима је приказао Србе, где у чађавим ниским собицама седе, вино пију, слушају музику, или играју карата, него ли они његови радови, у којима се он приказао као приповедач ратних или других неких догађаја, јер у сликама као што су „Крчмарица Јања“; „Прва продукција“, или „Играју Трик Трака“ оцртао је и приказао је уметник, сасвим верно и природно само оно, што је он својим рођеним очима видео, дакле, те су слике увек једна органска целина, а слика „Пиперi доносе робље паши скадарском“ и „Повратак Црногораца из чете“, нису тако природне, нити су пуне живота, јер нису постале на онај начин, као оне горе наведене слике.

Као што већ споменух цртеж на слици „Арбанас игра под оружјем“ је јединствен, колорит је леп, благ и хармоничан. У тако малом формату, као што је Јовановић израдио ту слику, али још и боље, знао је цртати и сликати чувени француски сликар Meissonicz.

Павле Лагарић.

Нашим претплатницима! *Овим молимо наше дужнике да што пре свој* **дуг** *намире код наше администрације. У данашњим пак тешким приликама, позивамо све наше поштоване претплатнике, да* **одма претплату на „Заставу“ обнове,** *како би она у својој* **тридесет првој** *години рада, што боље могла да одговори својим тешким дужностима у борби за народна права. Наше једномишљенике позивамо, да се живо заузму око прикупљања* **нових претплатника,** *како би наш рад још и боље проширити могли. Држимо да народ српски не ће своју „Заставу“, заборавити и својим јој немаром сметати, да се још и боље лепрша на грудобрану народних права.*

Вести из места и са стране.

† **Павле Панаотовић.** Из Митровице нам стиже тужна вест, да је наш опште уважени и честити старина Павле Панаотовић, трговац, преминуо у ноћи 7. априла о. г. Покојник је био од старих Милетићевих ветерана, те је као такав председавао и на оном великом радикалном збору у Митровици; он је учествовао у свима нашим јавним пословима; и ма да је по годинама стар био, био је духом млад, јер је свагда држао са народом и радикалном странком. Радикална странка губи у њему једног свог одличног и уваженог пријатеља, а Српство једног честитог и ваљаног Србина. Лака му црна земља и вечан спомен међу нама.

Дочек и серенада надвојводи Леополду. Како смо већ у напред били јавили, дошао је у недељу у подне недвојвода Леополд Салватор из Петроварадина у Нови Сад и отсео код „Јелисавете“. Варош је била окићена заставама, па и ако је било ружно време, ипак је по улицама било доста света обојега пола. У стану надвојводином дочекали су га официри овдашње посаде, српски патријарх Георгије и новосадски владика Герман, велики жупан, градоначалник и т. д. Одмах по подне отишао је надвојвода у Карловце, да врати посету патријарху, где су га такође врло лепо дочекали, те је отишао и у карловачку саборну цркву, да је разгледа. Исто је тако надвојвода по свом повратку из Карловаца, вратио посету нашем владици Герману. Сутра дан у понедељак у вече око 9 сахати, приредило је овдашње мађ. певачко друштво серенаду надвојводи пред његовим станом, певајући неколико песама, исто као и војена музика што је на пијаци отсвирала неколико лепих комада. За сво време стајао је надвојвода са побочним официрима на балкону свога стана, који је био врло лепо ћилимима украшен. На пијаци бејаше препуно света обојега пола, премда је прилично хладно било.

Новосадска пошта. Без сумње да ће се сваки Новосађанин обрадовати, који са овдашњом поштом има посла, кад чује, да је пре неки дан министар трговине у сабору рекао, да је наредио, да се код новосадске поште и телеграфа помножи чиновнички персоал. У исто време рекао је министар, да ће учинити нужне кораке и у погледу бољих локала, где би се пошта и телеграф сместити имала.

Српске владике у Бечу. У прошлу недељу пре подне свечано је посвећен у православној цркви новопостављени православни митрополит буковинско-далматински Чуперковић. Овај свечани чин обавили су две српске православне владике др. Никодим Милаш из Задра и Герасим Петрановић из Котора у Далмацији.

Радници и први мај. У Пешти су ономад држали радници седамнаест својих зборова и договора, те су се ту саветовали о начину, како да прославе први мај, као дан свију радника. Ред је био на тим зборовима примеран и све је прошло без икакове ларме.

Краљ Александар у Абацији. На свом повратку из Атине, стигао је српки краљ Александар у Фијуму и Абацију, те се је у недељу преко Загреба и Пеште креноо натраг кући својој у Београд. На овом путу ишао је под именом: гроф од Такова.

И опет загребачке демонстрације. Пре неки дан и опет се је повратио из Беловара у Загреб један од оних ђака, што су били осуђени због спаљивања мађарске заставе у Загребу. Том приликом велика гомила ђака и радника демонстрирало је по улицама, на кући градоначелника Мошинског полупали су све прозоре, па је полиција голим сабљама растеривала свет. Више њих је рањено а многи су од изгредника позатварани.

Интересантна и најкраћа драма на свету. Недавно су американски листови јавили за једну жалосну драму, која има само један чин, а која се при том врло брзо свршава: Један млади господин држи на крилу младу госпођу и грли је. Врата се отварају и супруг у путничком оделу ступа у собу. Они га не чују и продужују своје миловање. Супруг остави ковчег и кишобран на страну, извади реворвер и пуца: Један пут и госпођа погођена падне мртва; други пут и онај господин падне мртав. Супруг затим ступи ближе, намести боље наочаре и добро на убијене погледа — одједном узвикне: „за име божије, та ово није мој стан“ — и завеса међутим падне. Из Америке све мора бити американски.

Американски панславизам. По Политичкој Коресподенцији ће заједнички министар иностраних дела идуће године да тражи већи кретид, да у Хонг-Конгу, Калкути, Сингапору, Куритиби и Филаделфији постави нове аустроугарске консулате. Консулату у Филаделфији ће бити поглавито та задаћа, да бодрим оком пази на исељенике из Угарске, јер их руски агенти силом преводе у православље па по томе васпитавају за панслованске агитаторе. — Ми би смо пак судили, да би боље било, да се ти консулати поставе по оним крајевима Угарске, из којих се народ навалице исељава, да тамо испитају и лече оно зло, које људе тера чак у Америку, јер од добра нико не бежи. Овде код куће би их свакока могли лакше сачувати и од насиља Руса, и од православља и Панслованства, него ли у далекој Америци. Тако вели Вел. Кикиндска „Садашњост“ и има сасвим право.

Исељавање у Америку. Из Поћбела у арванској županiji јављају, да тамо исељавање у Америку још непрестано траје, ма да се отуд већ скоро сав крај раселио; радени, свет и мушки и женске без разлике, креће се на пут како скупе најнужнијих пара, а да скупе путни трошак и прве потребе у новом свету, буд за што распродају покретно и непокретно имање. Радених је тамо већ сада веома мало, па ако исељавање још мало потраје тако како сад тече, газде ће да остану без радених. Исто јављају и из Пилер-Пеклена у марошкој županiji, и то све пред миленијум.

Париска пророчица — насела. Пређе смо јавили, како арханђео Гаврил говори из једне девојке у Паризу; погађа прошлост и предсказује будућност. На то чудо слегао се тамо силан народ и њена је дворана вазда пуна љубопитљива и лакоумна света, који поглавито желе чути, шта ће их још у животу снаћи. Тако ономад дође јој и један француски ђенерал. Пророчица по обичају сакрије лице у длановe и тако је неко време ћутала и онда отпоче прорицање. Напослетку опипа ђенерала по трбуху и рече: „Можете бити без бриге, јер ћете родити женско!“ ђенерал се пренеразио кад му ова то рече, јер је заиста располагао са лепо испупченим трбухом. У дворани пак настаде смех, јер је пророчица заборавила, да има посла са мушкарцем.

Осуђена на смрт због чедоморства. У Ровињу су осудили на смрт неку сељанку Катинку Миколићеву из села Миколића, што је удавила своје осам дана старо дете. Судио јој је поротни суд, те поред све њене одбране, па чак и поред одбране њеног мужа, није могао другачије, него да је на смрт осуди.

Цариградски Бугари и Кобург. Из Цариграда јављају, да су тамошњи Бугари врло незадовољни, са Кобурговим и сувише понизним понашањем према султану, док је у Цариграду био. Нарочито му замерају, што је султану дошао у посету са фесом на глави и што га је у руку пољубио, они кажу да то покојни Батемборг, не би никад учинио.

Најновије вести.

Из Софије јављају, да ће се у Петрограду повести разговор између цара Николе II. и кнеза Кобурга о установљењу балканске федерације у којој би и Турска ушла. С тим да је у вези и пут Кобургов у Београд, где ће се са краљем Александром споразумети гледе Македоније.

Аустријски војни министар Кригхамер поднео је оставку и отпутовао је у Меран. Вођење послова поверено је оделном шефу, гфм. Марклу.

Папа-Коста у друштву са Шајбером и Казаром, познатим међународним разбојницима побегао је из пештанског затвора.

Автономне вести.

Седница епархијских власти у Новом Саду. У понедељак пре подне држала је конзисторија своју седницу. Тај дан после подне требала је бити и седница административног одбора, али се чланови нису искупили и седница је одгођена на неодређено време. За што се чланови нису искупили, то је питање. У овој седници требао се је решавати и о утоку против избора $^1/_3$ скупштинара у Новом Саду. Епархиски школски одбор одржао је своју седницу данас у уторак.

Архидијецезална конзисторија у својој седници дана 11. (23.) марта о. г., под председништвом патријарха Георгија, решила је по „Српском Сијону“ и ове предмете: Обавестиће се свршени богослов Владислав Станисављевић, да му је вис. кр. зем. влада, у споразуму са вис. кр. уг. министарством за земаљску одбрану, поделила замољени отпуст од мањкајућих му година у сврху получења свештеничког чина. — Узет је на знање извештај висл. саборског одбора, да је подарена припомоћ пароху у Свилошу од годишњих 100 фор. дозначена на исплату, рачунајући ту исплату од 1. јануара 1895. — Узет је исти извештај и у погледу припомоћи подарене црквеној општини у Лединци из јерархијског фонда, у сврху допуне свештеничке дотације за време од 1. јануара 1895. до 31. децембра 1896. у годишњем износу од 200 фор. — Узет је на знање испитни записник о положеном катихетском испиту Ивана Маширевића ђакона и катихете у срп. православној великој гимназији карловачкој. — На молбу управе манастира Шишатовца премештен је тамошњи пострижник јеромонах Гедеон Томашевић из манастира Хопова и додељен на службовање у манастир Шишатовац. — На упражњену парохију у Дивошу расписаће се стечај. — Оставка игумана манастира Шишатовца Амфилохија Еремића на управи истог манастира примљена је с тим, да на управи тој има остати, док саборски одбор не донесе своју одлуку у погледу издавања по њему мољене, а по овој конзисторији начелно прихваћене и дозвољене мировине. — Поводом извештаја окр. протопрезвитера митровачког о обављеном избору систематизованог парохијског помоћника у Митровици, те пошто ниједан од избору припуштених кандидата није при избору добио $^2/_3$ гласова, именован је за истог парохијског помоћника у Митровици администратор парохије у Стејановци јереј Драгомир Радошевић, а на упражњену парохију у Стејановци ће се расписати стечај. — За личног помоћника пароху у Адашевци, јереју Кирилу Обрадовићу, додељен је лични помоћник у Кузмину јереј Миливој Борић. — Међусобни премештај администратора парохије у Суботишту јереја Жарка Јеврића и у Рача-Босут јеромонаха Германа Стајића одложен је на њихову молбу до даљег овостраног расположења. — Пошто се на расписани стечај на упражњену парохију у Пачетину пријавио само тамошњи администратор парохије јереј Л. Мишић, позваће се црквена општина тамошња, да се изјасни да ли прима јереја Лазара Мишића као јединог компетента за свога пароха. — На пријаву парохијског звања у Бежанији, да је шарбински парох у краљевини Србији Милутин М. Поповић, без дозволе његове и без приволе родитељске, туторске и надтуторствене области, венчао малодобну Зорку, кћер пок. Н. Ј. из Бежаније, решено је исту пријаву са односним списима уступити Њег. Високопреосвештенству Архиепископу београдском и митрополиту српском г. Михаилу, са молбом, да упитну ствар испитати даде, те у колико су околности у пријави истините, да пароха М. М. Поповића на одговорност позове, односно склопљени брак између З. Ј. и Чедомира Сремчевића ништавим прогласи; а упути подручно парохијско свештенство, да без односних исправа брак са оним лицима, која су из ове митрополије, благословити не смеју. — Одређен је извиђај у погледу оцеплења филијала Босут од парохије Рача-Босут. — Одређен је поновни извиђај у погледу оцеплења филијала Старих и Нових Бановаца од парохије Горњи Товарник-Бановци. — Мл. Ђ. парох у Л. моли наређење у погледу освећења новог звона црквеног, но упућен је, уз повратак молбенице, да овопредметну молбу не на конзисторију, већ на Његову Светост г. Патријарха, као дијецезана, има упутити.

Патронат монашке школе држао је у Сремским Карловцима, под председништвом патријарха српског, своју седницу. На истој седници, после оверовљеног записника последње седнице, прочитан је високи отпис св. архијерејског синода, којим се одобрава и у живот приводи: а.) устав за монашку школу, спојену са интернатом за образовање манастирско-монашкога свештенства у манастиру Хопову; б.) Наставни план и в.) Дисциплинарна правила. — Поднесени су на преглед рачуни о приходу и расходу монашке школе за 1895. годину, и у погледу ревизије истих донесено је сходно решење. — Установљен је прорачун за исту школу за: 1896. годину. — Донесен је закључак о трошковима за адаптацију манастирских просторија за монашку школу. — Донесено је решење о одношају наставничког особља.

Трговина.

Нови Сад, 9. априла. Пшеница прве каквоће 6 фор. 50 нов. Пшеница средња 6 фор. 20—30 нов. Пшеница лакша роба 6 ф. ——— новч. Наполица 5 фор. 50—60 н. Јечам 4 ф. 30—40 н. Зоб 5 фор. 50—60 нов. Кукуруз у зрну 3 фор. 60—65 н. Маст 58 фор. Сланина сува 58 фор., дебела пађена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 43 н.
„ средњи . . . 41 н.
„ лаки . . . . 38 н.

Све од 1 килограма.

Теоци . 10—20 ф. по комаду.
Јагњци . 5—12 ф. по пару.
Овци . . 8—16 ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

8. априла било је 3·89 метара, а 9. априла било је 3·73 метара.

ЈЕДНА ПАТРИОТСКА МОЛБА.

свештеницима, учитељима, чиновницима, трговцима и у опште интелигентнијим грађанима српским у Угарској и Тројединци.

У многим градовима и селима, где живи српски народ, заметнула се или се замеће клица секташа, назарена.

Да би се што свестраније и темељитије проучили узроци ширењу ове секте, то се умољава сваки свестан и патриотски Србин, да нам достави писмено ове податке:

1) Колико има назарена у његовоме месту?

2) Каквога су имовног стања били пре ступања у ову секту, а каквога сада?

3) Каквога су морала били пре секте а каквога су сада?

4) Који више ступају у секту, да ли православни или католици?

5) За што су напустили пређашњу веру и за што су ступили у назарене?

6) Да ли у вашем месту њихов број расте или опада? Ако опада, шта је томе узрок?

Ова питања мећемо на душу свакоме свесном патриоти, Србину, без разлике, коме политичкоме табору припада, и молимо га, да се не оглуши, него да похита **што пре** са својом доставом. Ова молба има дубока значаја и у интересу је општем, те за то наглашујемо, да је то дужност свакога поле писменог Србина да о овоме промисли, разабере и податке пошаље. Уједно молимо да се пошиљач читко потпише.

Писма са податцима ваља упутити на оваку адресу: **Уредништву „Заставе“, за библиотеку** — Нови Сад.

ИЗВЕШТАЈ

о приловима, који су стигли приликом Милетићеве седамдесетгодишњице.

Молимо све скупљаче, који нам до данас нису послали спискове, да то што пре учине, како би овај извештај био са свим тачан и потпун.

Крушедол (село).

Скупио: Глиша Марковић 4 ф. 50 н.

Кишфалуба.

Послао: Стеван Михалцић 3 ф.

Краљевци.

Послао: Илија Рокић 5 ф.

Крчедин.

Чист приход од забаве 40 ф. 35 н.

Книн.

Скупио: Давид Илић о св. Јовану код Љубе Дочића.

По 1 ф. Љубо Дочић, Милош Парента, Стеван Бечки, Ката Зарач, Обрад Кнежевић; по 60 н. Давид Илић; по 50 н. Марија Илића, Павле Зарач, Н. Н. Свега 7 ф. 10 н.

Чист приход од забаве 53 ф. 85 н.

Карлово.

Скупио: Славко Бајин, ратар 5 ф.

Скупио: Н. Н. у Карлову.

По 2 ф. Страјин Павлов, Аркадије Пајић, Живан Станићев; по 1 ф. Вита Бешлин, Дана Белић, Игњат Николић, Софија Цуцић, Милош Радновић, Сопра Бешлић, Сима Цуцић, Ђ. Цуцић, Влада А. Попов, Милан Чокић, Т. Ђ., Тома Псодеров, Н. Н., Неца Попов. Н. Н., Нова Попов, Игњат Влаховић; по 70 н. Трива Брустул; по 50 н. Пера Попов, (Бели), Сава Цуцин, Недељко Попов, Ђура Јакшић, Чика-Аксентије Радновић, Арк. Петровић, Сима Мирков, Соса Ковачева, Арсен Бербаков, Влада Жарков, Омер Попов (Кидин), Влада Пајић, Младен Ђукичин, Саја Цуцин, Гавра Висков, Ђука Роћенков, Жива Исаков, Ђурица Попов, по 20 н. Милош Пенавски, Миша Фишкалов. Свега 33 ф. 10 н.

Послао: Пера Попов 1 ф.

Крушедол (Прњавор.)

Скупио: Урош Васиљевић.

По 1 ф. 50 н.: Лазар Богдановић; по 1 ф.: Лазар Милин, Урош Васиљевић, Аћим Јовичић, Миша Трифуновић, Данило Дињашки; по 50 н.: Милан Николић, Лазар Никетић, Петар Којић; по 20 н: Перса Милина, Срета Јанковић. Накнадно скупио 1 ф. 60 н. Свега 10 фор. Претворено у деоницу.

Карловчић.

Скупио: Павле Зековић.

По 5 ф.: Богдан Максимовић; по 2 ф. 50 н.: Ђура Јармацки; по 2 ф.: Ната Јовановићка, Павле Зековић; по 1 ф.: Ната Хорватова. Свега 12 ф. 50 н.

Г. Карловац.

Осим деоница скупио: Паја Гајин Беговић, у Г. Карловцу и Раковцу.

По 2 ф. Паја Г. Беговић, Марија П. Беговића, Југ Тривуновић; по 1 ф. 50 н. Српско друштванце код Радановића; по 1 ф. Меланија Беговићева, Ненад Јанковић, Симеун Шарац, Младен Решковац, Петар Радуловић, Српко Србаковић; из Раковца по 1 ф. Ђорђе Радановић, Филип Купрешанин, Стојан Узелац, Српко Савановић; по 50 н. у Г. Карловцу Јован Ђерић, Милан Ћурчић, Стеван Цар; из Раковца по 50 н. Никола Теодоровић, Јосиф Руменовић, Матија Брајковић, Ђорђе Галогажа, Никола Тепшић, Васа Еркаловић. Свега 22 ф.

Свима скупљачима и прилагачима изриче своју топлу захвалност **„Братство“ — Нови Сад.**

(Продужаће се.)

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

„Дело“, лист за науку, књижевност и друштвени живот Свеска за Март изашла је са овим садржајем: Трубадур, из збирке „Књига о љубави“, песма Мил. Ј. Митровића. Занатске школе (једно питање из наше економске политике), од Милића Радовановића (свршетак). *** песма од Јеле. Чедо љубави (зрнце с београдске калдрме), Ј. М. Веселиновића. О међународним течајима меничним с нарочитим обзиром на немачке прилике од М. Шраута превео Д-р М. П. (свршетак). Пахуљице, песма Јов. А. Дучића. У крилу мрака новела Жив. Д. Павловића. Стари Трачани, етнолошко-историски нацрт по В. Томашку, С. Н. Томића. Васпитачеве забелешке од Сретена. Научна хроника: О будућности злата и сребра, од Е. Ж. Друштвена хроника: Годишњи свечани скуп Српске Краљевске Академије, од Ђ. Политички преглед, од — Љ. — Позоришни преглед: Српско позориште и француска дела, Алберта Мале-а, превод Н. С. П. Критика и библиографија. De la nationalité d'origine. Droit comparé. Droit interne. Droit international. Par A. G. de Lapradelle, Courrouné par la Faculté de Paris, реферат Жив. Милосављевића. Четврто коло књига Српске Књижевне Задруге, реферат — ића. Naše nebo. Crtice iz astronmoije napisao Oton Kučera, sa 142 slike u tekstu i četiri priloga, (Poučna knjižica „Matice Hrvatske“, knjiga XX). Zagreb 1895. реферат Јел. Михајловића. Тасин Дневник — (1874.—1894). — I—IV. св. Београд. — Издања књижара: А. Пурића (I и II св.) и Петра К. Танасковића (III и IV св.) 1894 — 1894. год. — мала 7°, реферат М. Н. П. Из Мостара, цртице од Свет. Ћоровића. 8°. Издање књижаре Д. М. Ђирића, реферат М. К. Драгутиновића. Краћи реферати Белешке. Некролог.

KIHIRDETÉS.

Az ujvidéki anyakönyvi kerület alulirott anyakönyvhelyettese kihirdeti, hogy: 1. Ruzsics Uros ki családi állapotára nézve: nötlen és a kinek vallása: görögkeleti, állása (foglalkozása): földmives lakóhelye Ujvidék születési helye: Ujvidék ideje: 1868 évi Deczember hó 2 napja s a ki Ruzsiss Tivadar és nejének született Janosevics Anna fia.

2. Matics Alexandra ki családi állapotára nézve: hajadon és a kinekv allása: görögkeleti állása (foglalkozása): háztartásbeli lakóhelye: Rakovácz (horvátország) születési helye: Rakovacz (Horvatország) ideje: 1874. évi Màrczíus hó 20 napja s a ki Matics Czvetko és nejének született Mocrinkov Nattalia leánya egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a nevezett házasnlókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményröl tudomásuk van, hogy ezt alulirott anyakönyvvezetönél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósagá illetöleg anyakönyvvezetöje) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyek en kell teljesiteni u. m.: Ujvidéken és az Ujvidéken megjelenő „Zasztava“ czimü hirlapban.

Kelt Ujvidéken 1896. évi April hó 21 napján,

Kaiser Gyula
anyakönyvvezető.

(P. H.)

ОБЈАВА.

Потписани матричар новосадског матрикулашког среза, објављује да: 1. Ружић Урош, који је по свом породичном положају: радник а коме је вера: српска, занимање: ратар боравиште: Нови Сад; место рођења: Нови Сад; година рођења 1868. децембра 2. а који је син Тоше Ружића и жене му рођене Јаношевић Анке.

2. Матић Александра, која је по породичном положају: девојка, а вере: православне боравиште: Раковац (Хрватска) место рођења: Раковац (Хрватска) година рођења 1874. марта 20. а која је кћи покојног Цветка Матића и жене му рођене Наталије Мокринске, желе да ступе у брак.

Позивају се сви они, који би знали за какву законити препреку што се односи на женике, или за какву околност што искључује слободни пристанак, да то пријаве потписаном матричару (заменику му) непосредно, или преко представништва (матричара) оног места где се ово јавно прикује. Ову објаву треба изчети у овим местима: у Новом Саду и у листу „Заставе“, што излази у Новом Саду.

Нови Сад, 21. априла 1896.

Кајзер Ђула
матричар.

(М. П.)

Јавна захвала.

Харни наш син Мита Сечански, живећи сада као одвјетник изван граница отечества, сјетио се свога сиромашног рода, те му је за украшење храма светога оца Николаја, у којему је његов нама незаборављени отац, блажено почивши парох Светозар Сечански, кроз 40 г. на дику и поност служио — одпремио је једно комплетно црквено одијело за благдане, у којему је окићен наш поштовани и љубљени парох гос. Илија Јанковић, на свеславно воскресеније пред побожним Србима ускликнуо: да воскреснет Бог! и т. д.

На овому веледушному и никада незаборављеному дару, захваљује се у име целокупнога народа свому милому сину и родољубу Сурдучком госп. Мити Сечанскоме, одвјетнику у Неготину.

Српско православна црк. опћина, у Сурдуку, на воскресеније 1896.

Председник: **Стеван Ковачевић.** Перовођа: **Дамјан П. Заколи.**

РЕД ВОЖЊЕ

Пасажерски лађи важи од 22. марта до даље наредбе.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: средом, петком и недељом у 6 сати и 55 минута у вече.

Из Новог Сада у потиске станице: недељом у 6 сати и 55 минута у вече.

Из Новога Сада у Земун, Београд, Оршаву и Галац: средом, петком и недељом у 6 сати и 55 минута у вече.

Из Новог Сада у Будимпешти: уторником, петком и недељом у 4 сата и 55 минута у јутру.

У Новом Саду, месеца марта 1896.

АГЕНЦИЈА.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Један трговац, Србин, 60 год. стар, намерава своју отворену радњу, свом сину предати, те с тога рад је примит се касирства у једној радњи, или омањем новчаном заводу; кауција је у непокретности у вредности од преко 3000 фор. говори српски и немачки. 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Г. ГЕОРГИЈЕВИЋА
У НОВОМ САДУ

потребује помоћника доброг продавца, да говори српски, мађарски и немачки. Ступање одмах, или тачно означење истог; у оферту ваља да означи солер без коста и квартира. 2—2

ЗА ГАЗДАРИЦУ

нуди се једна здрава, спољашњег изгледа добра женскиња удова, која сваки кућевни посао разуме, 33 год. стара, било код старијих госпођа или удоваца. Адреса: М. Ђ. Postrestante 10. Zombor. 3—3

ВИШЕ БУРАДИ

од 30, 36, 50 и једно од 150 аковa особито капиталних и лепих има на продају. На сваком бурету изрезан је понеки лик из римске или грчке митологије, или лик православног светитеља. Има и мањих буради. Упитати ваља код Милорада Степанова у Тителу. 2—2

ОГЛАС.

Моје, у селу Јаску у Фрушкој Гори лежеће две куће у једној авлији (од којих је у једној дућан) заједно са побочним зградама: шталом, качаром, ракициницом, котобоњом ов 25 фати, магацином за рану, авлијом патосаном каменом, бунаром са добром пијаћом водом и вртом за усев, продајем из слободне руке под врло повољним условима, евентуално издајем и под кирију, кућа је на добром месту, и удесна за сваки рад.

Ко би вољан био купити, или под кирију узети, нека се обрати на властника куће

Светозара Лукића
трговца у Митровици
фрушкогорска улица број 27.
4—5

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ТОМЕ Р. ЋИРИЋА
У РУМИ

потребује једног млађег спомоћника и једног шегрта или практиканта. Ступити могу одма. 3—3

ОБЈАВА.

У недељу 14. (26) априла ове године у 2 сата после подне, издаваће се на јавној дражби 200 јутара земље ЛЕДИНЕ под закуп, која је на два ланца парцелирана. Иста земља лежи између две (јегричке) баре и врло је згодна за бостанције. Који би вољни били узети позивају се, да изволе доћи на дражбу.

У Госпођинци 12. априла 1896.

2—2 ОПШТИН. ПОГЛАВАРСТВО.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.